

ΕΝΘΡΟΝΙΣΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

«Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω» (Γεν. 12, 1).

Αὕτη εἶναι ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποῖαν ἀναγιγνώσκουμε εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὴν Γένεσιν καί, ὡς ἴσχυσε διὰ τὸν Ἀβραάμ, οὕτω ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ταπεινότητά μου.

Αἶνον καὶ δοξολογίαν ἀναπέμπω πρὸς τὸν Τριαδικὸν Θεόν, Ὅστις ἠξίωσέ με τῆς μεγάλης ταύτης δωρεᾶς.

Ὑπακούοντας εἰς τὸ θεῖον θέλημα καὶ ἀποδεχόμενος τὴν τιμίαν ψῆφον τῆς σεπτῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔρχομαι εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εὐλογημένην Μάνην.

Ἐρχομαι εἰς τὴν ὡραία καὶ ἀρχαία αὐτὴν πόλιν, τὸ Γύθειον, ἡ ὁποία καὶ μνημονεύεται ἐπὶ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἰουστινιανοῦ, ἔδρα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καὶ μὲ ἱερὸ δέος, συναίσθησιν εὐθύνης καὶ ἀγαθὴν τὴν διάθεσιν ἀνέρχομαι τὰς βαθμίδας τοῦ Δεσποτικοῦ τούτου θρόνου, θέτοντας τὰς χεῖρας μου εἰς τὸν οἶακα τῆς νηός, τοῦ σκάφους δηλαδή, τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, προκειμένου νὰ διαποιμάνω τὸν εὐσεβῆ, ἡρωικὸν καὶ εὐγενῆ τοῦτον λαόν.

Ἐν πρώτοις, εὐχαριστῶ καὶ εὐγνωμονῶ τὸν πολυσέβαστον καὶ ἐμπνευσμένον ἐν σοφία καὶ ἐκκλησιαστικῇ πείρᾳ κεκοσμημένον, Προκαθήμενον τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριον Ἱερώνυμον τὸν Β΄, τὸν Πατέρα ἡμῶν καὶ διδάχον τῆς συνέσεως, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐνότητος διὰ τὴν πλουσίαν πατρικὴν του ἀγάπην καὶ τὴν μεγίστην ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποῖαν ἔδειξεν πρὸς τὴν ἐλαχιστότητά μου. Προσέτι εὐχαριστίας ἐκφράζω καὶ εἰς τὴν περὶ Αὐτόν, Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν ἀνάδειξίν μου εἰς Ἐπίσκοπον καὶ Μητροπολίτην Μάνης. Ὅλως δὲ ἰδιαιτέρως εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας τὸν πολὺν λαμπρὸν Ἱεράρχην τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιον, δι' ὅσα ἐκοπίασε καὶ ἐμόχθησεν ἐν τῇ Τοποτηρητείᾳ τῆς λαχούσης μοι ἐπαρχίας.

Εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας ὄλους τοὺς λίαν ἀγαπητοὺς Σεβασμιωτάτους Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, οἱ ὅποιοι κατέφθασαν ἀπὸ μακρὰν καὶ ἀπὸ ἐγγύς εἰς τὴν ἐνθρονιστήριον ταύτην τελετὴν, προκειμένου νὰ ἐνώσουν τὰς προσευχὰς καὶ εὐχὰς των πρὸς εὐδόωσιν τοῦ ἀρξαμένου ποιμαντορικοῦ μου ἔργου. Θὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὴν παρουσίαν καὶ τὴν ἀγάπην τους καὶ δὲν θὰ παύσω δεόμενος ὑπὲρ τῆς υἰείας καὶ τῆς μακροημερεύσεώς τους. Προσέτι εὐχαριστῶ καὶ ὅσους δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ παραστοῦν ταύτην τὴν ὥραν καὶ μὲ συνοδεύουν μὲ τὰς προσευχὰς τους.

Οὕτω διὰ τῶν εὐχῶν σας, ἀνέρχομαι εἰς τὸν περίπυστον τοῦτον θρόνον, τῆς ἱστορικῆς Μητροπόλεως Μάνης, τὸν ὁποῖον ἐκλείσαν μεγάλοι Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Μνημονεύσωμεν: Νεόφυτον, Κύριλλον (τὸν Γέρμον), τὸν ἀγωνιστὴν ἱεράρχην τῆς περιόδου τοῦ Ἀγῶνος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, Ἱερόθεον (τὸν Ἀθανασόπουλον), ἐπίσης ἀγωνιστὴν καὶ μεμνημένον εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, τὸν Ἰωσήφ (τὸν Βουδικλάρη), Προκόπιον (τὸν Γεωργίου), τὸν Ἰωσήφ (τὸν Κωνσταντινίδην), Προκόπιον (τὸν Μελισσαρόπουλον), τὸν συναναστραφέντα παῖδα ὄντα κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοὺς ἀγωνιστὰς καὶ ἥρωας αὐτῆς, Παρθένιον (τὸν Χρυσικάκην), Παρθένιον (τὸν Δημητρόπουλον), τὸν διατελέσαντα ἱεροκήρυκα τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν, Διονύσιον (τὸν Δάφνον), τὸν

γράφαντα ἔθνικὴν ἱστορίαν μετὰ τοῦ ἥρωος ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτου ὅτε ὑπηρετεῖ, ὡς ἱερεὺς εἰς τὸ ἱστορικὸν καὶ ἔνδοξον «θωρηκτὸν» τοῦ τότε Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ, «ΑΒΕΡΩΦ», Προκόπιον (τὸν Καλλιοντζῆν) τὸν διατελέσαντα ἀδελφὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Παλαιᾶς Πεντέλης καὶ ἱεροκήρυκα διαφόρων ἱερῶν ναῶν τῶν Ἀθηνῶν, Χρυσόστομον Α΄ (τὸν Δασκαλάκην) τὸν λόγιον καὶ σθεναρὸν Ἱεράρχην, Δημήτριον (τὸν Θεοδόσην), Φιλήμονα (τὸν Ζέην), Σωτήριον (τὸν Κίτσον) καὶ Χρυσόστομον Β΄ (τὸν Κορακίτην).

Ὁ καθεὶς ὑπῆρξε καιομένη λαμπὰς διὰ τὴν δόξαν τοῦ ἁγίου Ὄνόματος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ πολλὰς ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς προσωπικότητες, ἱερεῖς εὐλαβέστατοι, μοναχοὶ καὶ μοναχές, ὅλοι ἄφησαν ἴχνη βαθείας πίστεως, εὐσεβείας, ἐναρέτου βίου καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν λαόν. Αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη.

Ἰδιαίτερα ὅμως, μνημονεύομεν ταύτην τὴν ὄραν, τοῦ πολυκλαύστου Πατρός, Ἀδελφοῦ καὶ Συλλειτουργοῦ, τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου κυροῦ Χρυσοστόμου τοῦ Β΄, τὸ σεπτὸν σκῆνωμα τοῦ ὁποίου ἀναπαύεται ἐνταῦθα, εἰς τὴν εὐλογημένην γῆν τῆς Μάνης. Ὁ μακαριστὸς διεποίμανε τὴν Ἱ. Μητρόπολιν ταύτην μετὰ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν παιδείαν, σύνεσιν, ἀγάπην, ἀγιότητα βίου, ὁδηγήσας ἐν τοῖς πράγμασιν τὸν λαὸν αὐτὸν εἰς νομὰς σωτηρίους. Ἰδίᾳ, τὸ ὀσιακὸν τέλος τοῦ ἀπέδειξε τὴν ἀλήθειαν τῶν χαρισμάτων του, τὴν εἰσοδὸν του εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, ἐξ ὧν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν, ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν Ἱεράρχης, τελῶν τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν πλέον ἱερωτάτην στιγμὴν, ὅτε κατέρχεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, οὗτος νὰ παραδίδει τὴν ψυχὴν του εἰς τὸν Θεόν. Ὅποια εὐλογημένη στιγμή! Ἀλλὰ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἀποκαλύψω ταύτην τὴν ἱερὰν καὶ ἐπίσημον ἡμέραν, ὅτι ὁ σύνδεσμός μας ὑπῆρξε αὐθεντικὸς καὶ πάνυ πνευματικὸς εἴτε διὰ τοῦ προφορικοῦ εἴτε διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου. Διασώζω εἰς τὸ προσωπικόν μου ἀρχεῖον πολλὰς σοφὰς ἐπιστολάς του. Ἔστω ἀγῆρως καὶ αἰωνία ἡ μνήμη του. Τὴν εὐχὴν του ὅλοι νὰ ἔχουμε! Ἢδη πρεσβεύει ἀπὸ τὸν οὐράνιον θρόνον, δι' ὅλους ἡμᾶς, τοὺς περιλειπομένους. Καὶ ἐκεῖ στὸ ἐπουράνιον θυσιαστήριον, ἔχων πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀναχωρήσει ἀπὸ τὴν ἐπίγειον ματαιότητα, συλλειτουργεῖ μαζί του καὶ ὁ λίαν ἀγαπητὸς καὶ ἐκλεκτὸς συνεργάτης του καὶ λαμπρὸς κληρικὸς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, π. Ἀνδρέας Μπολοβῖνος. Αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη.

Καὶ νῦν, εἰς τὴν πρώτην ταύτην ἐπικοινωνίαν, τὴν ὁποίαν χαρίζει ὁ Κύριος μετὰ τοῦ νέου Ποιμένου καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἐκθέσω, καὶ μοιρασθῶ μαζί σας, ἐν ταπεινώσει καὶ ἐν πληρότητι ἀρχιερατικῆς συνειδήσεως, τοὺς πνευματικὸς μου προσανατολισμούς, τὰ ὁράματα, τὰς σκέψεις μου διὰ τὸ ὅλον ποιμαντορικόν μου ἔργον.

Ἀγαπητοί μου, ἐπιθυμῶ νὰ ἀνοίξω μία νέα σελίδα ποιμαντορικῆς διακονίας εἰς τὴν ἱστορικὴν αὐτὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν. Ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω τὸν εὐγενέστατον τίτλον τοῦ «διακόνου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» καὶ νὰ καταστῶ συνάμα διάκονος πάντων ὑμῶν. Ὑπάρχει τι τὸ εὐγενέστερον, ὑψηλότερον καὶ συμπαθέστερον ἀπὸ τοῦ νὰ εἶσαι «διάκονος Χριστοῦ» καί, κατ' ἀκολουθίαν, τῶν συνανθρώπων σου; Ἀναλαμβάνω συνεπῶς τὴν πνευματικὴν διακονίαν, καθ' ὅτι διακονία τοῦ λαοῦ τυγχάνει τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης, ἀκολουθῶν ἐν προκειμένῳ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ «οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι» (Ματθ. 20, 28).

Ἐνθρόνισις, δὲν σημαίνει δι' ἐμέ, ἄνοδον εἰς τὸν πεποικιλμένον τοῦτον θρόνον, ἀλλὰ ἐνθρόνισιν ἐντὸς τῶν καρδιῶν σας. Αὐτὸ θέλει ἀποτελέσει τὴν ἱερὴν φιλοδοξίαν μου, τὴν ἐπιδιώξιν μου, τὴν μέριμνά μου, τὸ ἀνύστακτο ἐνδιαφέρον μου διὰ τὸν καθένα σας. Ἐνδιαφέρον διὰ τὸν πατέρα, τὴν μάνα, τὸ παιδί, τὸν γέροντα, τὴν γερόντισσα, τὴν χήρα, τὸ ὀρφανό, τὸν πτωχό, τὸν ἀσθενῆ, τὸν ἀνήμπορο, τὸν βιοπαλαιστή, τὸν ἀνεργο, τὸν ἐπιστήμονα, τὸν μορφωμένο, τὸν ὀλιγογράμματο, τὸν μοναχικό, τὸν πολύτεκνο, τὸν πονεμένο, τὸν πεπλανημένο, τὸν ἀδιάφορο, τὸν ἄπιστο, τὸν σκανδαλισμένο, τὸν κάθε Μανιάτη καὶ τὴν καθεμιὰ Μανιάτισσα. Ὅλοι καὶ ὅλες, ἀπὸ

τοὺς ἄρχοντας μέχρι τὸν μικρότερον εἰς τὴν ἡλικίαν εἴσθε πνευματικά μου τέκνα. Οὕτω αἰσθάνομαι δι' ὄλους ἀνεξαιρέτως. Ὅλους σᾶς ἀγαπῶ, σέβομαι καὶ τιμῶ. Καὶ προπαντὸς ἀπὸ σήμερον, αὐτὸ εἶναι τὸ οὐσιαστικώτερον, θὰ σᾶς ἔχω εἰς τὰς προσευχάς μου, ἐν τοῖς ἱεροῖς Διπτύχοις. Ἄλλωστε ὁ Ἐπίσκοπος διὰ τὰς ψυχὰς σας εἶναι ἐδῶ, καθ' ὅτι διὰ τὴν πνευματικὴν καλλιέργειαν καὶ σωτηρίαν ἐν Χριστῷ θὰ ἀγωνίζεται νυκτὸς τε καὶ ἡμέρας.

Σκέπτομαι ἀκόμη καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Μανιάτες, τοὺς ἀγωνιστὲς αὐτοὺς τῆς ζωῆς, οἱ ὅποιοι διαπρέπουν σὲ ξένες φιλόξενες χώρες, εἰς τὴν Ἀμερικὴ καὶ τὸν Καναδᾶ μέχρι τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Αὐστραλία. Εἶναι οἱ καλύτεροι πρεσβευτὲς τοῦ ἑλληνορθόδοξου πολιτισμοῦ καὶ οἱ φωτεινοὶ φάροι ὑψίστων ἀρχῶν καὶ ἀξιῶν. Τοὺς σκέπτομαι τούτῃ τὴν ὥρα, τοὺς εὐλογῶ καὶ προσεύχομαι διὰ τοὺς ἰδίους καὶ τὰς οἰκογενεῖας των καὶ τοὺς διαβεβαιῶν ὅτι σύντομα θὰ εἶμαι κοντὰ τους, διὰ νὰ τοὺς σφίξω τὸ χέρι καὶ νὰ τοὺς συγχαρῶ διὰ τὰ ὠραῖα ἔργα τους, ποὺ δοξάζουν καὶ ἐξυψώνουν τὴν Μάνη. Ἄλλ' ὅμως, τούτῃ τὴν ἱερὴ στιγμή πῶς νὰ λησμονήσουμε καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς κεκοιμημένους ἀποδήμους συμπολίτες μας; Αὐριο τὸ μεσημέρι εἰς τὸ Κοιμητήριον τῆς πόλεως σᾶς προσκαλῶ διὰ τὴν τέλεσιν Τρισαγίου μὲ τὴν δέηση στὰ χεῖλη μας «αἰωνία αὐτῶν ἢ μνήμη», δι' ὄλους τοὺς εὐρισκομένους ἤδη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Θεοῦ.

Κατ' ἀκολουθίαν, μὲ τὴν προσευχητικὴν ἐλπίδα τῆς ἄνωθεν βοήθειας, ἀναλαμβάνω τὸ ποιμαντορικὸν ἔργον καὶ διαβεβαιῶ πάντας ὑμᾶς, διὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ πιστὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἐπισκοπικῶν μου καθηκόντων. Θέλω νὰ τηρήσω αὐστηρῶς καὶ ἐπακριβῶς πάντα τὰ ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς διατεταγμένα, τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν νόμων διακελευόμενα, καὶ ὑπὸ τῶν ἱερῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας μας διαγεγραμμένα καὶ καθιερωμένα, ἀκολουθώντας πιστῶς τοῖς ἴχνεσι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν θεοφόρων Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Θὰ εἶμαι ἐπιεικὴς εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας διὰ τὴν ἔμπρακτον μετάνοιαν, καθ' ὅτι «χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι», ἀλλ' αὐστηρὸς εἰς τὴν τήρησιν τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνάμα τῶν νόμων τοῦ Κράτους, τῆς συντεταγμένης Ἑλληνικῆς Πολιτείας, μετὰ τοῦ δέοντος σεβασμοῦ εἰς τὰς τελεσιδίκους καὶ ἀμετακλήτους ἀποφάσεις τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης. Θὰ λαμβάνω ὑπ' ὄψιν μου διὰ μὲν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τόσον τὴν ἀκρίβειαν ὅσον καὶ τὴν «ἐκκλησιαστικὴν οἰκονομίαν», διὰ δὲ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κοσμικοῦ Δικαίου, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ γραπτὸν καὶ τὸ ἐθιμικὸν δίκαιον, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν νομολογίαν καὶ τὰς γενικὰς ρήτρας τοῦ δικαίου, μετὰ σεβασμοῦ καὶ εἰς τὰς Συνθήκας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως.

Ἰσχύει δι' ἐμέ, ἐν προκειμένῳ, τὸ συναμφότερον ἰδανικόν: Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, διακριτοὶ οἱ ρόλοι τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, κατὰ τὸ «ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» (Μάρκ. 12, 17) καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, τὸ τῆς συναλληλίας σύστημα, διὰ τὴν συνοχὴν τοῦ Γένους καὶ τῆς ἐν γένει ἑλληνικῆς κοινωνίας, κατὰ τὸ ἱερὸν χρέος τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἐφαρμόζει τὸν ἀγιογραφικὸν λόγον: «ἐπισυναγαγεῖν (=ἡ Ἐκκλησία) τὰ τέκνα ὄν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς» (Ματθ. 23, 38) καὶ τὴν θεῖαν ἐντολήν: «ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» (Ἰω. 15, 17).

Καὶ προσέξατε καὶ τοῦτο: Ὅ,τι ἀρέσει εἰς τὸν Χριστόν, θὰ ἀρέσῃ καὶ εἰς ἐμέ, καὶ ὅ,τι δὲν εὐλογεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου Χριστοῦ, δὲν θὰ τυγχάνῃ τῆς ἰδικῆς μου εὐλογίας.

Οὕτω θὰ δώσω ἰδιαίτερη προσοχὴ εἰς τὸ μέγα θέμα, ποὺ ὀνομάζεται ὀρθόδοξη χριστιανικὴ πνευματικότητα καὶ εἰδικώτερα εἰς αὐτὸ τὸ ὅποιον ἀποκαλοῦμεν «Ἑλληνορθοδοξία».

Εἶναι ὑψιστο μέγεθος ἡ ἀρίστη σύνθεσις ἑλληνισμοῦ καὶ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ πνεύματος ἐν ᾧ μάλιστα τῆς διαμορφώσεως τῆς εὐρωπαϊκῆς ταυτότητος, ἡ ὁποία καὶ διαρκῶς ἀναζητεῖται, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τὴν παροῦσαν ὄραν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τὴν ἀποϊεροποίησιν καὶ τὶς ποικίλες γειτονικὲς προκλήσεις καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὴν γνωστὴν παγκοσμιοποίησιν καὶ τὸν μηδενισμόν. Τὸ σκεπτικὸν τοῦτο βεβαίως παραμένει μακρὰν ἀπὸ παντὸς εἶδους φονταμενταλισμὸν καὶ φανατισμὸν καὶ εὐρίσκεται πάντοτε μέσα εἰς τὸ πνεῦμα τῆς εἰρήνης, τῆς καταλλαγῆς, τῆς ἀλληλεγγύης, τοῦ μέτρου, τῆς διακρίσεως καὶ τῆς ἀγάπης ἐν ἀληθείᾳ.

Καὶ ἔρχομαι τώρα εἰς τοὺς ὀραματισμοὺς καὶ τοὺς στόχους μου.

1ον Τὸ πρῶτον ἔργον μου εἶναι νὰ κηρύξω καὶ προσφέρω εἰς τὰς καρδίας πάντων ὑμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, Ἐσταυρωμένον καὶ Ἀναστάντα. Αὐτὸ εἶναι τὸ κύριον ἔργον τοῦ Ἐπισκόπου. Ὅχι κοσμικότητες καὶ ἀνωφελῆ τῆ ψυχῆ κηρύγματα, ὄχι μηνύματα ἐρήμην τοῦ ἑλληνορθοδόξου χαρακτῆρος τοῦ λαοῦ μας, ὄχι λόγια κενὰ οὐσιαστικοῦ περιεχομένου.

Εἶναι ἀνάγκη σήμερον νὰ γίνῃ συνείδησις ὅλων μας ὅτι ἡ Ἑλλάδα, ἡ γλυκυτάτη πατρίδα μας, χωρὶς Χριστόν δὲν δύναται νὰ πορευθῆ τὴν ὀρθὴν ὁδόν. Καὶ νὰ μὴν αἰχμαλωτιζόμεθα εἰς ἀπαισιοδοξία, καθ' ὅτι ἡ μὲν Ἐκκλησία εἶναι ἀκατάλυτος ἡ δὲ πατρίδα μας θὰ ζήσῃ γιατί ἔχει ἀφεντικὸ ἀπὸ ψηλά.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ κατανοήσουμε ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὖρη ἀνάπαυσιν καὶ γαλήνην ψυχῆς, εἰμὴ μόνον ἐν τῷ Θεῷ. Ὅπου ἐδιώξαμε τὸν Θεόν, ἐκεῖ ἤλθαν τὰ πικρὰ δάκρυα τῆς ἀμαρτίας, τῆς αἰχμαλωσίας εἰς τὰ πάθη, εἰς τὸν ὀρθολογισμόν, τὸν ὕλισμὸν καὶ τὸν μηδενισμόν. Ἐκεῖ τὸ κενὸ τῆς ψυχῆς. Διὰ τοῦτο εἰς τὸ πρόβλημα αὐτὸ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς τὸ ὄρατό, τὸ φθαρτὸ καὶ μάταιο, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία προσφέρει τὴν διηνεκὴ ἐμπειρία τοῦ ὑπερβατικοῦ, τοῦ θεϊκοῦ κάλλους, τοῦ αἰωνίου. Καὶ ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρέα, «συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας στέφανος ὁ Χριστός», ἡμεῖς εἰς τὴν χριστοκεντρικότητα θὰ στοχεύομεν. Ὁ Χριστὸς θὰ εἶναι ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ οἰκοδομήματος τοῦ ὅλου ποιμαντορικοῦ ἔργου ἡμῶν.

Κατὰ συνέπειαν, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία εἶναι «σῶμα Χριστοῦ» καὶ Κεφαλὴ αὐτῆς ὁ Χριστός, ἡμεῖς οἱ πιστοὶ εἴμεθα μέλη τοῦ Ἁγίου Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἥτοι μέλη τῆς Ἐκκλησίας, τούτέστιν Ἐκκλησία εἴμαστε ὅλοι. Γι' αὐτὸ καὶ εἶναι λάθος ἡ τοποθέτησις «ἐγὼ καὶ ἡ Ἐκκλησία» ἢ τὸ σύνηθες ἐρώτημα: «Τί κάνει ἡ Ἐκκλησία»; Ὅλοι εἴμεθα Ἐκκλησία καὶ ὅλους μᾶς χωράει ἡ Ἐκκλησία. Ἐκεῖ λειτουργεῖται τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας μας. Ἐκεῖ συντελεῖται τὸ μυστήριον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν καθένα μας. Ἐκεῖ εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς χάριτος καὶ τοῦ ἐλέους καταφεύγουν οἱ φθαρμένους εἰκόνες τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ «οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι». Ἐκεῖ ἡ Ἐκκλησία ἀναγεννᾷ καὶ θεώνει τὸν κάθε ἄνθρωπον. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν φτιάχνει ὀπαδοὺς, δὲν συσχηματίζεται μὲ τὰ τοῦ κόσμου σχήματα καὶ ἰδεολογικὰ συστήματα. Βρίσκεται ὑπεράνω πολιτικῶν σχηματισμῶν καὶ κομμάτων. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία ἄλλη πραγματικότητα. Εἶναι αὐτὸ πὸν δὲν βλέπουμε μὲ τοὺς χοϊκοὺς τούτους ὀφθαλμούς. Εἶναι τὸ Μυστήριον τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ πατρίδα τῆς ἀλήθειας, ὁ χῶρος ὅπου δρᾷ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Εἶναι «Θεοῦ φυτεία», κατὰ τὰς Διατάξεις τῶν Ἀποστόλων. Εἶναι ἡ φιλόστοργος μάνα ὅλων.

Μ' αὐτὸ λοιπὸν τὸ θεολογικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ σκεπτικὸ καὶ ὑπόβαθρο, ὑψιστον καθῆκον μου θὰ εἶναι ἡ σύνδεσις πάντων ἡμῶν ἔτι περισσότερον καὶ βαθύτερον μὲ τὴν Ἁγίαν μας Ἐκκλησίαν. Ἡ ἄγνοος τέλεσις τῶν Ἱ. Μυστηρίων, καὶ δὴ τῆς Θείας Λειτουργίας, ἡ κατ' ἄριστον τρόπον προσφορὰ τῶν ἱερῶν ὕμνων ἐκ τῶν ἀναλογίων, ἡ ἐκπαίδευσις νέων ὕμνωδῶν τοῦ Θεοῦ, ἡ προσέλευσις εἰς τὸ Ἱ. Μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως καὶ Μετανοίας, ἡ συνεχῆς Θεία Μετάληψις, ἡ καλλιέργεια τοῦ θείου κηρύγματος, οἱ κύκλοι μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ ἐν γένει ἐν Χριστῷ παιδεία ἀποτελοῦν ποιμαντορικὴ μέριμνά μας. Οἱ ναοὶ μας θὰ εἶναι ἀνοικτοί, ἡ καμπάνα θὰ κτυπᾷ πάντοτε, πρωὶ καὶ ἐσπέρας, δίδοντας τὸ μήνυμα τοῦ ζῶντος Θεοῦ, καὶ ὁ ἐφημέριος θὰ εἶναι παρών.

Νὰ γνωρίζετε, δέ, ἀγαπητοί μου ἐν Χριστῷ, ὅτι ἡ ὑπακοὴ εἰς τὸν ἱερώτατον θεσμό τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ μεγίστη ἀρχή, ἡ ὁποία δέον ὅπως κοσμεῖ ὅλους μας ἀνεξαιρέτως, τὸν Ἱεράρχη, τὸν ἱερὸ κλῆρο καὶ τὸν πιστὸ λαό. Ἡ ὑπακοὴ εἶναι κόσμημα, ἐξασφαλίζουσα τὴν ἡρεμία, τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἀγάπη. Ὑπακοὴ εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Ἐκκλησίας σημαίνει ἀγιαστικὴ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση.

Ἐπιπροσθέτως πόσον θὰ πρέπει, ἐν προκειμένῳ, νὰ ἔχουν ὅλοι οἱ κληρικοὶ συνεχῶς ἐνώπιόν τους τὰ Χρυσοστομικὰ ρήματα: «Οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλ' ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ...» καὶ ὁ ἱερεὺς «τὴν ἑαυτοῦ δανεῖζει γλῶσσαν καὶ τὴν ἑαυτοῦ παρέχει χεῖρα», διὰ νὰ τελεσιουργοῦνται τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ Μυστήρια! Ἀλλὰ καὶ τοὺς φοβεροὺς λόγους νὰ συνειδητοποιήσῃ:

«Βλέψον, ἱερεῦ,
τὸν θυόμενον ἄρτον,
οὗτος φλόξ ἐστίν
οὐχ ὥς ποτε ἐν βάτῳ,
ἀλλὰ φλόξ φλογὸς
φλέγουσα ἱερέα
ἄπτοντ' ἀναιδῶς.»

Οἱ εὐλαβέστατοι λοιπὸν κληρικοὶ μας, οἱ πρῶτοι συνεργάτες μου καὶ βεβαίως ὁ πρωτοσύγκελλος π. Συμεὼν Λαμπρινᾶκος, ἐπιθυμῶ νὰ συνεχίσουν νὰ εἶναι «τὸ φῶς τοῦ κόσμου» καὶ «τὸ ἄλας τῆς γῆς». Νὰ συνεχίσουν τὸ ἔργο τους μὲ περισσότερο ἔνθεο ζῆλο, μὲ μέριμνα διὰ τὴν ἐνορία τους, χωρὶς ἀυθαιρεσίες καὶ ἀταξίες, ἀλλὰ μὲ ἀγάπη καὶ εὐγένεια πρὸς τοὺς πιστοὺς, μὲ συνεχῆ ἐπαγρύπνηση, διὰ νὰ μὴν εἰσέλθουν εἰς τὴν μάνδραν τῆς ἐνορίας τους λύκοι τῶν αἰρέσεων καὶ τῶν σχισμάτων. Νὰ ἐντείνουν τὰς προσευχὰς τῶν καὶ μὲ συναίσθησιν τῆς ἱερότητος τοῦ λειτουργήματος ν' ἀκτινοβολοῦν ἐκκλησιαστικὸ ὀρθόδοξο ἦθος.

Πρὸς τούτοις, θὰ ἤθελα τὴν ἐπίσημη αὐτὴ ὥρα νὰ καλέσω τοὺς πιστοὺς, εὐλαβεῖς καὶ εὐσεβεῖς χριστιανούς, ἐπιστήμονες, ἐκπαιδευτικούς, νέους συνανθρώπους μας, οἱ ὅποιοι ἔχουν μέσα τους σπῖθα ἱερωσύνης, ν' ἀκούσουν τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ: «Σὺ ἀκολούθει μοι». Δηλαδή, νὰ ἔλθουν καὶ νὰ εἰσέλθουν στὰ ἅγια τῶν ἁγίων, νὰ χειροτονηθοῦν, κατὰ τὸ ἐπιτρεπτὸν βεβαίως τῶν Ἱερῶν Κανόνων, καὶ νὰ καταστοῦν διάκονοι καὶ οἰκονόμοι τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Ἐλάτε νὰ δώσετε αἷμα εἰς τὴν Ἐκκλησία. Ἀκούσατε τὸ ἱερὸ προσκλητήριον.

2ον Ἐπειτα ἡ ποιμαντορία μου θὰ ἐνδιαφερθῇ καὶ θὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν νεότητα. Ἴσως νὰ διερωτᾶσθε διατὶ προτάσσω τὴν νεότητα ἀπὸ ἄλλους τομεῖς. Ἀκριβῶς, διότι τὰ παιδιά μας εἶναι τὸ ζωντανὸ παρὸν καὶ χρυσοῦν μέλλον τῆς κοινωνίας. Ὅλα τὰ παιδιά εἶναι πολὺ καλὰ παιδιά. Τὰ τυχὸν λάθη τους εἶναι δικά μας λάθη. Ἐτσι ἡ μέριμνά μου δὲν θὰ μείνῃ εἰς τὴν κατηχητικὴ μόνον παρουσία, ἀλλὰ θὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς ἄλλας δραστηριότητας, ὅπως κατασκηνώσεις, πολιτιστικὰ δρώμενα, φροντιστήρια μαθημάτων, διαγωνισμοὺς, ἐκδρομὲς, εἰδικὲς ἀποστολές, ὑπὸ τὰς πτέρυγας πάντοτε τῆς Ἐκκλησίας. Δραστηριότητες ἀκόμη πού θὰ δημιουργοῦν οἱ ἴδιοι οἱ νέοι μας καὶ θὰ χαίρωνται γονεῖς, διδάσκαλοι καὶ συνάνθρωποί μας. Εἰς ὀλίγας ἡμέρας θὰ κληθοῦν τὰ παιδιά τῶν σχολείων νὰ διατυπώσουν τίς ἀπόψεις τους, ὥστε νὰ ἔχουμε ἕναν ζωντανὸ καὶ οὐσιαστικὸ

διάλογο, αναλύοντας προβλήματα και νεανικά θέματα. Ἐπίσης θὰ ἔχουν τὴν πρώτη κοινὴ τράπεζα ἀγάπης μὲ τὸν

Ἐπίσκοπο-Πατέρα τους. Ἔτσι, παιδιά μου, ἐπιθυμῶ νὰ μὲ θεωρεῖτε πνευματικὸν πατέρα σας.

3ον Οἱ γονεῖς. Ναί, εἶναι τὸ τρίτον μέλημά μου. Θὰ δείξω ὅλον μου τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν προστασία, διάσωση καὶ στερέωση τοῦ ἱεροῦ τούτου θεσμοῦ, ποῦ ὀνομάζεται οἰκογένεια. Πολὺ περισσότερο θὰ μεριμνήσωμε διὰ τὴν πολύτεκνη οἰκογένεια, ἀποδίδοντας τὴν δέουσα τιμὴ καὶ προστασία. Ἐπειτα, κανένα ὀρφανὸ παιδί δὲν θὰ μείνει ἀπροστάτευτο, ἀλλὰ ἡ μητέρα Ἐκκλησία θὰ συνδράμει τοῦτο παντοιοτρόπως. Οἱ Σχολές γονέων καὶ οἱ Παιδικοὶ Σταθμοὶ θὰ ἀναβαθμισθοῦν καὶ θὰ ἐπιδιωχθῆ νὰ λειτουργοῦν κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θεωροῦμε πρωταρχικῆς σημασίας καὶ ἀξίας τὴν συνεργασία μας μὲ ὅλην τὴν ἐκπαιδευτικὴ κοινότητα, μὲ τὰ σχολεῖα μας. Θὰ ἔχουμε εἰλικρινῆ καὶ ἀγαστὴν συνεργασία, διότι ἡ παιδεία «μέγιστόν ἐστιν ἀγαθόν». Θέλουμε νὰ αἰσθάνωνται, ὄλων τῶν βαθμίδων οἱ ἐκπαιδευτικοί, τὴν Ἐκκλησία ὡς τὸν οἰκεῖο χῶρο τους. Γνωρίζουμε καλῶς ὅτι ὅλοι οἱ Μανιάτες ἀγαποῦν καὶ ποθοῦν τὰ γράμματα, τὴν ἐπιστήμη, τὴν πρόοδο, τὴν γνώση, καὶ ἔχουν ἀναδειχθῆ σ' ὅλο, τὸν κόσμον, σὲ Ἑλλάδα καὶ ἐξωτερικῶς, κορυφαῖοι ἐπιστήμονες, στρατιωτικοί, ἐργάτες τοῦ πνεύματος, τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων. Θὰ βοηθήσουμε τὰ παιδιά μας νὰ προοδεύσουν μὲ χορηγήσιν ὑποτροφιῶν καὶ μὲ κάθε ἄλλη ἠθικὴ στήριξη πρὸς ὅλους τοὺς νέους καὶ τὶς νέες ἐπαινώντας βεβαίως τὴν ἀριστεία. Τὸ ἀξίζουν, καθ' ὅτι οἱ Ἕλληνες ὅταν θέλουν ν' ἀσχοληθοῦν μὲ κάτι σοβαρά, φθάνουν στὴν κορυφή.

4ον Ἔργον μας ἐπίσης θὰ εἶναι ἡ μέριμνά μας γιὰ τοὺς γέροντες καὶ τὶς γερόντισσες, τὴν τρίτη λεγομένη ἡλικία. Δὲν εἴμεθα ἀδιάφοροι, παγεροὶ καὶ ἀπαθεῖς, χωρὶς αἰσθήματα ἀγάπης καὶ στοργῆς πρὸς τὸν παπποῦ καὶ τὴν γιαγιά. Ἡ πείρα τῆς ζωῆς τους μᾶς εἶναι πολύτιμη, οἱ λευκανθεῖσες ἀπὸ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου κεφαλές τους, τὰ δουλεμένα χέρια τους ἀποτελοῦν γιὰ ὅλους μας εὐκαιρία μεγίστη διὰ συμπαραστάση, ἐνίσχυση, φροντίδα, ἀγκάλιασμα ἀγάπης. Ἔργα εὐποιίας, δι' αὐτοὺς τοὺς ἀξιότους ἀγωνιστὰς τῆς ζωῆς, θὰ εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας ζήτημα.

5ον Ἡ φιλανθρωπία εἶναι δυνατὸν νὰ παραλειφθῆ; Ὁχι βέβαια. Χρέος ἱερώτατον εἶναι νὰ κάνουμε πράξιν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου: «Ἐπεινάσα καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθένησα καὶ ἐπεσκεψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρὸς με» (Ματθ. 25, 35-36) στὰ πρόσωπα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κυρίου, τῶν «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» πλασθέντων συνανθρώπων μας. Ὡς «Καλοὶ Σαμαρεῖτες», θὰ ἐπιδείξωμεν ἀμέριστον ἐνδιαφέρον, χωρὶς καμμία ἀπολύτως διάκρισιν, διὰ κάθε κοινωνικὴν ἀνάγκην. Ἡ φιλανθρωπία ἐστὶν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἡμετέρα φροντίς πρὸς πάντας. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῆ κοινωνία ἀνθρώπων χωρὶς ἀγάπη, ἀλληλεγγύη, συμπόνια, στηριγμὸς, ἐλπίδα ζωῆς. Ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος μᾶς συνιστᾷ: «Διώκετε τὴν ἀγάπην» (Α' Κορ. 14, 1), «περισσεύετε ἐν ἀγάπῃ» (Β' Κορ. 8, 7), καὶ «ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός» (Β' Κορ. 9, 7). Οὐδεὶς ἐπιτρέπεται νὰ πεινᾷ, νὰ στερεῖται, νὰ ὑποφέρει, νὰ γυμνητεῖ, νὰ περιφρονῆται. Δὲν τὸ θέλει ὁ Θεός. Διὰ τοῦτο θὰ ἐνισχύσωμεν τὸ ὑπάρχον φιλανθρωπικὸν ἴδρυμα, καὶ θὰ προσπαθήσουμε μὲ τὴν ὀλόθυμον συνεργασίαν πάντων ἡμῶν νὰ δημιουργήσουμε καὶ νέα ἔργα δημιουργικῆς καὶ θυσιαζομένης ἀγάπης, ἰδίᾳ γιὰ τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς χρονίως πάσχοντας, τοὺς κατακοίτους, τὰ αὐτιστικὰ παιδιά, τὰ παιδιά ἐιδικῶν δεξιοτήτων, τοὺς συνανθρώπους μας τοῦ τελευταίου σταδίου τῆς παρούσης ζωῆς. Ἐπιθυμῶ ὅπως καταστῶ μιμητὴς τῶν ἀγίων μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, τοῦτέστιν μιμητὴς τῆς ἐμπράκτου ἀγάπης, ὡς προτρέπει καὶ ὁ Μ. Βασίλειος: «Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς ἐνδύσασθαι σπλάγγνα οἰκτιρμοῦ καὶ ἀποθέσθαι μὲν πάντα ὄκνον, ἀναλαβεῖν δὲ τὸν κόπον τῆς ἀγάπης». (Μεγ. Βασιλείου, Ἐπιστολὴ XLII)

6ον Ὁ ἐπόμενος τομέας δράσεως ἀκούει στὸ ὄνομα πολιτισμός. Καὶ πῶς νὰ μὴ γίνῃ λόγος διὰ τὸ φῶς τοῦ πολιτισμοῦ τούτου τοῦ τύπου, διὰ τὸ βάθος τῆς ἱστορίας του, διὰ τὰς μνήμας τοῦ ἡρωικοῦ, πάντοτε ἀδούλωτου λαοῦ τῆς Μάνης;

Ὁ ἰδιαίτερου φυσικοῦ κάλλους προικισμένος ἀπὸ τὸν Δωρεοδότη Θεὸν τοῦτος τόπος, ἐπὶ τῶν κλιτύων καὶ ὑπωρειῶν τῆς ὀροσειρᾶς τοῦ ἐπιβλητικοῦ Ταῦγέτου, μὲ τὴν μεγαλυτέρα ἡλιοφάνεια, τὰ περήφανα κάστρα, τοὺς ἀγέρωχους πύργους, τοὺς ὠραίους παραδοσιακοὺς οἰκισμοὺς, τὰ βουνά, τὴν θάλασσα, γέννησε καὶ ἀνέδειξε μεγάλες προσωπικότητες, ἀγωνιστὰς τῆς πατρίδος, πρωτοπόρους ἥρωες, ὡς ὁ γενναῖος Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, ὄπλαρχηγοὺς στὸν Μακεδονικὸ ἀγῶνα καὶ τόσους ἄλλους, καθ' ὅτι ἐπιλείπει με ὁ χρόνος νὰ τοὺς ἀναφέρω κατ' ὄνομα, ἥρωες τῶν ὁποίων σύνθημα ἐστάθη τὸ ὑπέροχον «Νίκη ἢ θάνατος». Δι' αὐτὸ καὶ τὸ δημοτικὸν ἄσμα, ὁ ὕμνος τῶν Μανιατῶν ἠχεῖ καὶ θὰ ἠχῆ καὶ θ' ἀντιλαλῆ: «Ἡ πατρίς μου εἶναι ἡ Μάνη καὶ κανόνι δὲν τὴν πιάνει». Κατὰ τὸν ἀρχαῖον δὲ τραγικὸν ποιητὴν Εὐριπίδην: «Ἡ πατρίς, ὡς ἔοικε, φίλτατον βροτοῖς». Ἀδούλωτη Μάνη, ἡρωική, πάντα ἐλεύθερη!

Εὐγενὴς φιλοδοξία μας, νὰ ἀναδείξουμε καὶ ἐξυψώσουμε ἐτι περαιτέρω τὸν πολιτισμὸν τῆς Μάνης. Τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῆ μὲ τὴν διοργάνωση ἡμερίδων καὶ συνεδρίων, τὴν προστασία τοῦ φυσικοῦ κάλλους, ἤτοι τῆς ἐξαιρετικῆς πανίδος καὶ χλωρίδος, τὴν ἀνάπτυξη τοῦ τουρισμοῦ, τὴν προβολὴ τῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων, τῶν παλαιοχριστιανικῶν, βυζαντινῶν καὶ μεταβυζαντινῶν ναῶν, τῶν ἱερῶν μονῶν, τῶν πύργων, τῶν καστροκατοικιῶν, τῆς λαϊκῆς τέχνης, τῶν σπηλαίων, τῶν παραλιῶν, τῶν ἀνθρώπων τῆς Μάνης, τῶν τόσο δυνατῶν σὲ ψυχὴ καὶ δράση.

Εἰδικότερα, θὰ ἐπιδιώξουμε τὴν διοργάνωση συνεδρίων μὲ θέματα ποὺ θὰ σχετίζονται μὲ τὴν Μάνη, τὴν Ἱστορία καὶ τὸν Πολιτισμὸ τῆς, μὲ τὸν Τουρισμὸ καὶ τὴν Ἑλληνορθόδοξη Παράδοση. Θὰ μιλήσουμε γιὰ τὸν ἀπόδημο Μανιάτη καὶ ἀκόμη θὰ ἀποτελέσει θέμα συνεδρίου τὸ σπουδαῖο ζήτημα «Ἐκκλησία, ἀσθενὴς καὶ υγεία». Δι' αὐτὰ τὰ συνέδρια βέβαια θὰ ὑπάρξῃ συνεργασία πολλῶν ἐπιστημόνων καὶ ἀνθρώπων ἐν γένει τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν.

Καὶ στὸν τομέα αὐτὸν ἓνα τελευταῖο ἀλλὰ ἐξόχως σημαντικόν!

Εἰς τρία ἔτη, σύμπας ὁ Ἑλληνισμὸς θὰ ἐορτάσῃ τὴν ἐπέτειον τῶν 200 ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἑναρξὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Εἶναι ἱστορικὸ γεγονός ὅτι ἡ Μάνη πρωτοστάτησε στὴν Ἐπανάσταση. Ἐδῶ, ἀπὸ τὴν Μάνη ξεκίνησε. Ἐδῶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τὸν ζυγὸ τῶν Τούρκων. Καί, ὡς προσφυῶς ἔχει λεχθῆ, «δὲν ὑπάρχει γωνία τῆς ἑλληνικῆς γῆς, τῆς νῦν καὶ τῆς πάλαι, ποὺ νὰ μὴν εἶναι σπαρμένη μὲ μανιάτικα κόκκαλα». Οἱ νεκροὶ εἶναι ὁ μέγας ζῶν καὶ ζωοδότης τῆς Μάνης. Ὁφείλουμε, λοιπόν, ἀπὸ τοῦ νῦν, νὰ ξεκινήσουμε τὰς προετοιμασίας διὰ τὴν μεγάλη αὐτὴ ἐθνικὴ ἐπέτειο τῆς πατρίδος μας. Εἶναι ἱερώτατο χρέος μας. Ὅλοι μαζί θὰ συμβάλουμε πρὸς τοῦτο.

Πάντα ταῦτα τὰ ἐξαγγελθέντα βεβαίως χρειάζονται τὸν χρόνον, τὸν ἀγῶνα, τὴν σύνεσιν, τὴν διάκρισιν, ἀλλὰ πρὸ παντὸς τὴν συνέργειαν καὶ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἄνωθεν θεῖαν βοήθειαν, εὐλογίαν καὶ χάριν.

Ἐπειτα εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ γεωμορφολογικὴ σύσταση τῆς χερσονήσου ταύτης τῆς Πελοποννήσου, ὅπου καὶ ἐκτείνεται ἡ Μητροπολιτικὴ μας περιφέρεια, ἔχει τὴν ἰδικὴ τῆς ἰδιομορφία. Μεταξὺ ἄλλων χαρακτηριστικῶν εἶναι καὶ ἡ πέτρα. Ἀλλὰ «τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν». Ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἀγ. Γραφὴν διὰ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ: «Κύριος μόνος ἦγεν αὐτοὺς καὶ οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν θεὸς ἀλλότριος· ἀνεβίβασεν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ἰσχὴν τῆς γῆς, ἐψώμισεν αὐτοὺς γεννήματα ἀγρῶν, ἐθήλασαν μέλι ἐκ πέτρας καὶ ἔλαιον ἐκ στερεᾶς πέτρας» (Δευτερον. 32, 12-13). Μέλι καὶ ἔλαιον ἐκ πέτρας. Ἀλήθεια, ὑπεράνω τῆς εὐλογημένης ὑλικῆς καρποφορίας, ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις θέλει εἶναι μία τῶ ὄντι πνευματικὴ κυψέλη ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ λαμβάνει κάθε ἄνθρωπος τὸ γλυκὺ μέλι τῆς ἀγάπης, τῆς ψυχικῆς ἡρεμίας καὶ πατρικῆς στοργῆς καὶ ἐπιπροσθέτως πνευματικὸς χώρος τοῦ ἐλαίου, δηλαδὴ τῆς συγχωρήσεως, τῆς συμπαθείας, τῆς ἐπουλώσεως τῶν

πληγῶν, ἐν τέλει τῆς ἀγαλλιᾶσεως ἐν Κυρίῳ.

Προσήλθατε, ἀγαπητοί μου, διὰ νὰ ἰδῆτε καὶ τιμήσετε καὶ λάβετε τὴν εὐχὴν ἀπὸ τὸν νέο Ποιμενάρχη σας. Καὶ ὀρθῶς ἐπράξατε. Καὶ ἡ ταπεινότης μου βλέπει ἀσμένως τὰ εὐλαβῆ πρόσωπά σας καὶ τιμῶ τὸν καθένα. Τιμῶ τοὺς ἄρχοντες, τὸν ἱερὸν κλῆρον, τὸν πιστό, ἀδούλωτο, εὐγενῆ καὶ ἥρωικὸ τοῦτο λαὸ τῆς Μάνης, ὁ ὁποῖος ἔγραψε καὶ συνεχίζει νὰ γράφῃ ἱστορία. Σᾶς εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας διὰ τὴν παρουσίαν σας καὶ τὴν προσευχήν σας. Νὰ γνωρίζετε δὲ ὅτι πᾶσα συνεργασία καὶ συνδιακονία μὲ τὴν Ἱ. Μητρόπολη εἶναι εὐγενὲς δῶρημα, ὕψιστον ἀγαθὸν καὶ εὐλογημένον ἐπίτευγμα. Ὅποιος βοηθεῖ τὴν Ἐκκλησία, τὸ ὄνομά Του ἐγγράφεται εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ, προπαντός, ἐν βίβλῳ ζωῆς ἐν οὐρανῶ.

Ἐξαιρέτως δὲ εὐχαριστῶ τὴν Ἀποκεντρωμένη Διοίκηση τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ εἰδικώτερα τὴν Περιφέρειαν Πελοποννήσου μὲ τὸν ἀξιότιμον Περιφερειάρχη κ. Πέτρο Τατούλη καὶ τὴν ἐρίτιμον ἀντιπεριφερειάρχη Λακωνίας καὶ Ἀδαμαντία Τζαντετά, τοὺς Δήμους Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Μάνης ἀλλὰ καὶ Καλαμάτας, τῶν ὁποίων προΐστανται οἱ ἀγαπῶντες εὐθαρσῶς καὶ εὐγενῶς τὸν τόπον, ἀξιότιμοι κύριοι: Πέτρος Ἀνδρεᾶκος, Ἰωάννης Μαραμπέας καὶ Παναγιώτης Νίκας, καθὼς καὶ τὰς λοιπὰς ἀρχάς, τὰς Δικαστικάς, τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ ὄλων τῶν τοπικῶν φορέων. Πρὸς πάντας ὑμᾶς ἔρχεται ἡ Ἐκκλησία καὶ προσκαλεῖ εἰς μίαν ἀρίστην συνεργασίαν, μὲ διάθεση καὶ σκοπὸ τὸ καλὸ καὶ μόνον τοῦ τόπου καὶ τὴν ἀνάδειξη, ἔτι περαιτέρω, τῆς μοναδικότητος τῆς Μάνης. Μία μοναδικότητα, διὰ τὴν ὁποία μίλησε εἰς τὰ πανάρχαια χρόνια ὁ Ὅμηρος καὶ εἰς τὰ νεώτερα χρόνια τὴν περιέγραψαν ξένοι περιηγητές. Μία ὑπέροχη μοναδικότητα, ἡ ὁποία ὡς ὕψιστον θησαύρισμα, ὡς ἱερὴ παρακαταθήκη εἶναι ἐγγαραγμένη ἀνεξίτηλα εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ λαοῦ τούτου. Θὰ ἐπαναλάβω τοὺς λόγους τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ μήτηρ εἶλκε τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τὴν Μάνη: «Μήγαρις ἔχω ἄλλο στὸ νοῦ μου, πάρεξ ἐλευθερία καὶ γλῶσσα;». Αὐτὰ τὰ ἰδανικὰ ἰσχύουν διαχρονικῶς διὰ τὸν λαὸν τοῦτον. Οὕτω, συμμορφούμενος ὁ ὑπέροχος αὐτὸς λαός, πρὸς τὰ ἰδανικὰ αὐτά, εἶχε τὴν γενναία ψυχὴ, τὴν δεδομένη ἱστορικὴ στιγμή νὰ ἐκφωνῇ καὶ ἀπαγγέλλῃ τὸν ὄρκο:

«Ὁρκίζομαι,

εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Παντοδυνάμου μας Θεοῦ,

εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ

καὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος,

νὰ χύσω καὶ τὴν ὑστέραν ρανίδα τοῦ

αἵματός μου,

ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος.

Ὁρκίζομαι,

νὰ μὴ βλέψω εἰς τὰ ὀπισθεν

ἐὰν δὲν ἀποδιώξω τὸν ἐχθρὸν τῆς

Πατρίδος

καὶ τῆς Θρησκείας μου.

Ὁρκίζομαι,

«Τὸν ἢ ἐπὶ Τᾶς» καὶ «Νίκη ἢ Θάνατος»

ὕπερ Πίστεως καὶ Πατρίδος».

Κατακλείοντας τὸν ἐνθρονιστήριον τοῦτον λόγον θὰ ἤθελα νὰ σᾶς ἐκμυστηρευτῶ καὶ τοῦτο:

Ἀείποτε ἐμπνευστὴς μου ἦταν ὁ μέγας ἅγιος τοῦ 10ου αἰῶνος, ὁ ὅσιος Νίκων ὁ «Μετανοεῖτε», ὁ φωτιστὴς καὶ ἱεραπόστολος τῆς Λακωνίας καὶ βεβαίως τῆς Μάνης. Ὅτε ἤμην φοιτητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, εἶχα ἀνακαλύψει, ὡς φίλος τῶν βιβλίων, καὶ εἶχα ἀναγνώσει ἐπισταμένως τὸν βίον τοῦ Ὁσίου Νίκωνος τοῦ «Μετανοεῖτε» σὲ ὠραία παλαιὰ ἔκδοσι καὶ κυριολεκτικὰ εἶχα ἐνθουσιασθεῖ.

Τί ἅγιος ἦταν αὐτός!

Τί περιοδεῖες ἐπετέλεσε!

Πῶς τὶς δυσκολίες τὶς ἀντιμετώπισε!

Τί φώτιση Θεοῦ εἶχε!

Καὶ ὄλο τὸ βιβλίον, σελίδα-σελίδα, μὲ ἐνέπνεε, μοῦ προξενοῦσε τὸν θαυμασμὸ ἀλλὰ καὶ τὴν διάθεσιν γιὰ μίμησιν. Καὶ ἰδοὺ, ἦλθε ἡ ἡμέρα καὶ ἡ ὥρα νὰ ἔχω τὸν Ὁσίον, ἐν τοῖς πράγμασιν, καθοδηγητὴν, συνοδοιπόρον, ἐμπνευστὴν εἰς ἱεραποστολικά ἔργα. Πόσο ἱερὸ καὶ μέγιστο ἰδανικὸ εἶναι νὰ καταστῶ Ἱεράρχης, Ἱεραπόστολος, κήρυξ τῆς μετανοίας, κήρυξ τῶν ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου, καλὸς Ποιμὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἁγίας Ποίμνης!

Περαίνω τὸν ταπεινὸν μου λόγον καὶ ἀφήνω τὸν δυνατὸν λόγον τοῦ ἁγίου Νίκωνος, αὐτὸν τὸν χαρισματικὸν λόγον νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ: Ἴδου τί μᾶς λέγει εἰς τὰς τελευταίας του ὑποθήκας:

«Τέκνα μου, ἀγαπητὰ καὶ φίλτατα, φροντίσατε ὅσας συμβουλὰς ἐλάβετε παρ' ἐμοῦ νὰ τηρήσητε αὐτὰς ἀσφαλῶς, φυλάσσετε ἅμα καὶ τηροῦντες καὶ ὅσα τανῦν θὰ ἀκούσητε: Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχητε πρὸ ὀφθαλμῶν πάντοτε τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ σταθερὰν καὶ ἀδιάσειστον τὴν πρὸς Αὐτὸν πίστιν· νὰ

μὴ ἀπομακρύνησθε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν· ν' ἀποφεύγητε τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὴν ἔπαρσιν, τὰ δεινὰ καὶ ὀλέθρια ταῦτα πάθη, προτιμῶντες καὶ ἀσπαζόμενοι εἰλικρινῶς τὴν ταπείνωσιν· νὰ μὴ ἀμελήσητε τῆς διακονίας τῆς μεγαλυτέρας πασῶν τῶν ἀρετῶν, ἥτις εἶναι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπη, διότι αὕτη εἶναι τὸ κεφάλαιον τῶν ἀρετῶν καὶ ὁ σύνδεσμος τῆς τελειότητος τούτων, καὶ ἀκριβῶς ὅ,τι εἶναι τὸ ἅλας εἰς τὸν ἄρτον, τοῦτο εἶναι ἡ ἀγάπη ἐν τῇ ἀρετῇ».

Καὶ ἡ προσευχὴ του:

«Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ εἰπὼν τοῖς ἁγίοις Σου Ἀποστόλοις: Ἐγὼ εἰμι μεθ' ὑμῶν καὶ οὐδεὶς καθ' ὑμῶν, Αὐτὸς καὶ νῦν ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην τὴν λογικὴν καὶ διαφύλαξον καὶ διατήρησον ἐν ὁδῷ ταύτῃ, ὅπως μεγαλυθῆσεται Σου τὸ Πανάγιον Ὄνομα».

Λοιπὸν, τέκνα μου ἀγαπητὰ καὶ εὐλογημένα, «χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν».

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἀμήν.